

Mylná data o plynu? Premiér kritizoval statistiky neoprávněně, říká ekonom

- CZ24 News | 28. dubna 2023

ČESKO: Premiér Petr Fiala (ODS) se ve středu ostře pustil do českých i evropských statistiků poté, co Eurostat zveřejnil data o cenách plynu za loňské druhé pololetí. Data označil premiér za mylná, chce si pozvat představitele úřadů a „odhalit ty, kteří udělali chybu“. Fiala nicméně za svou reakci schytl ostrou kritiku. Exministr průmyslu Karel Havlíček (ANO) pro Echo24 řekl, že Česko zareagovalo na krizi příliš pozdě. Podle ekonoma Lukáše Kovandy zase vláda podobnými postoji poškozují důvěru veřejnosti v nezávislé úřady.

Ceny plynu pro domácnosti se loni ve druhém pololetí v České republice zvýšily meziročně nejvíce ze všech zemí Evropské unie, [uvedl](#) ve své zprávě evropský statistický úřad Eurostat. Růst podle něj činil 231 procent, zatímco například na Slovensku dosáhl 18 procent a byl druhý nejnižší v unii. Podle analytiků drtivá většina odběratelů v ČR loni platila za energie výrazně méně, než uvádějí data Eurostatu. Evropský statistický úřad ve svém vyjádření uvedl, že použil údaje Českého statistického úřadu (ČSÚ). Mluvčí ČSÚ Jan Cieslar deníku Echo24 sdělil, že úřad vytváří a publikuje statistiku v souladu s mezinárodními standardy.

„V indexu spotřebitelských cen jsou podle metodiky zahrnuty skutečně placené ceny domácnostmi v daném období včetně zohlednění fixací, úsporného tarifu, zastropování cen a tak dále. Dopad těchto hodnot lze prokazatelně sledovat v aktuálním vývoji indexu spotřebitelských cen,“ řekl pro Echo24 Cieslar s tím, že údaje o absolutních cenách energií v databázi Eurostatu vycházejí z konceptu nabízených cen v daném období.

„A proto se nemohou shodovat a ani se neshodují s vývojem indexu spotřebitelských cen. Data o průměrných cenách elektřiny a zemního plynu počítá Energetický regulační úřad (ERÚ), od kterého je pak ČSÚ přebírá a zasílá do Eurostatu,“ dodal Cieslar. Podle ERÚ vycházejí data z tehdejších cenových nabídek dodavatelů na trhu, takže neodpovídají reálným platbám zákazníků. Zjednodušeně jde tedy o to, že data Eurostatu vycházejí z konceptu nabízených cen v daném období, což je odlišná metodika. „Reálné platby domácností zohledňují aktuální data ČSÚ o inflaci,“ dodal Cieslar.

Mluvčí skupiny ČEZ Roman Gazdík deníku Echo24 sdělil, že téměř nikdo ze zákazníků ČEZu neplatí za elektřinu cenu uváděnou Eurostatem. „Data Eurostatu, která se objevují nyní v médiích, nepovažujeme z pohledu zákazníků ČEZ Prodej za reprezentativní, a nerozumíme, jak jsou zveřejněná čísla tvořena. Naopak zákazníci ČEZ Prodej ve druhém loňském pololetí platili nižší cenu než v pololetí prvním, protože se do plateb pozitivně promítl vládní úsporný tarif. Od ledna 2023 vláda dále zavedla cenové stropy, které zákazníkům pomáhají v celém letošním roce,“ uvedl pro Echo24 Gazdík.

„Konkrétně cenu uváděnou Eurostatem, tedy 9410 korun (nebo i vyšší cenu), platilo ve druhé polovině loňského roku pouze 2,5 % našich zákazníků. Jednalo se ve valné většině o některé nové zákazníky, kteří si sjednali nový produkt právě ve druhé polovině loňského roku,“ uvedl Gazdík. „Průměrná cena placená těmito zákazníky nereprezentovala celé zákaznické portfolio, kde zákazníci platili cenu výrazně nižší,“ dodal Gazdík s tím, že je zbytečné, aby data Eurostatu byla zneužita k politickému boji. Proti datům se ohradili i další tuzemští dodavatelé.

„Síkela příliš spoléhal na Brusel“

Statistiky, podle kterých ceny plynu v Česku ve druhém pololetí loňského roku vzrostly nejvíce z celé Evropské unie, označil premiér Fiala za „matení veřejnosti“. V následujících týdnech si hodlá pozvat zástupce organizací, které čísla tvoří. Premiér to řekl na tiskové konferenci po jednání vlády.

„Kdo dělá chybu, musí být odhalen. Pozvu si zástupce energofirem, ale i orgánů, které se podílejí na statistických číslech, a budeme se bavit o tom, proč ta čísla neodpovídají realitě,“ řekl Fiala. Na jeho slova nicméně zareagovali jak ekonomové, tak opozice s tím, že postoj premiéra nahrává dezinformátorům a je zásahem do nezávislosti úřadů.

Hlavní ekonom Trinity Bank Lukáš Kovanda deníku Echo24 řekl, že si lze jen těžko představit, jakou „minelu“ by musely Eurostat, případně Český statistický úřad učinit, aby se zmýlily natolik, že rozdíl bude desetinásobný. „Jinými slovy, je možné, že se statistici dopustili nějakého metodického přehmatu, ale spíše jen v rozsahu ‚statistické chyby‘. Těžko si lze představit přehmat, jenž by je dovedl k desetinásobnému nadhodnocení růstu cen v ČR v porovnání s dalšími zeměmi středoevropského regionu,“ řekl Kovanda.

Politici by podle něj měli vynechat silné výrazy typu toho, že statistici „matou“ veřejnost. „Nejprve je třeba se důkladně seznámit s použitou metodikou a tu pak případně třeba i kritizovat – ovšem již se znalostí věci. Protože pokud politici bez hlubší znalosti věci, ‚střelbou od boku‘, zpochybňují data státních statistických úřadů, nahlodávají tak v rámci svého politického zápasu důvěru veřejnosti ve statistické úřady, potažmo ve stát jako takový,“ řekl Kovanda. „Tím posilují pozici různých dezinformátorů, kteří do budoucna mohou zpochybňovat jakákoli oficiální data s tím odkazem, že je přece zpochybňuje sám vládní establishment,“ dodal ekonom.

Někdejší ministr průmyslu a obchodu a poslanec za hnutí ANO Karel Havlíček deníku Echo24 řekl, že se premiér Fiala vrátil z pracovní cesty po Asii s memorandy, zatímco mu doma „vyhořela stáj.“ „Údaj Eurostatu není nic nového, totéž tvrdil za 1. pololetí roku 2022, navíc stejné informace přináší každý měsíc rakouský institut HEPI (Household Energy Price Index),“ řekl Havlíček.

Dodal, že pokud by byl nyní ve vládě, nezval by si „na kobereček“ šéfa ČSÚ, ale ministra průmyslu Jozefa Síkelu (STAN). „Důvod, proč je drahý plyn? Cena na burze byla vysoká pro všechny země, ale každá z nich udělala určitá opatření. Regulace, stropy... ministr Síkela místo okamžité reakce spoléhal na evropské řešení a když prozřel, tak už bylo pozdě,“ řekl pro Echo24 Havlíček. „Navíc stropy od ledna letošního roku nastavil příliš vysoko. I proto je situace za první čtvrtletí letos stejná,“ dodal Havlíček.

Ceny energií se začaly výrazně zvyšovat ještě před ruskou invazí na Ukrajinu, což bylo na konci loňského února. Pak růst cen energií až do druhého pololetí zrychloval. Elektřina a zemní plyn v poslední době vykazovaly známky stabilizace, podle Eurostatu částečně kvůli politice a intervencím EU.

[ZDROJ](#)